

ПОГОДЖЕНО

на засіданні педагогічної ради закладу
(протокол № 1 від «28» серпня 2025)

Положення

щодо запобігання насильству та унеможливлення жорстокого поводження з дітьми

1. Загальні положення

1.1. Це Положення регламентує організацію роботи комунального закладу «Вінницьким ліцей №15» щодо запобігання та протидії насильству та жорсткому поводженню з дітьми у відповідності до Сімейного кодексу України, Законів України «Про охорону дитинства», «Про запобігання та протидію домашньому насильству» та інших нормативно-правових актів.

1.2. Основною метою діяльності щодо запобігання та протидії насильству та жорсткому поводженню з дітьми є :

- психологічне і фізичне забезпечення та підвищення ефективності освітнього процесу в комунальному закладі «Вінницький ліцей №15»;
- формування середовища, вільного від насильства та жорстокого поводження з дитиною;
- запровадження системи інформування про випадки (або підозру на випадки) насильства та жорстокого поводження з дітьми у суб'єкті роботи з дітьми та молоддю;
- забезпечення оперативного їх розгляду та реагування на них.

1.3. Головними завданнями щодо запобігання та протидії насильству та жорсткому поводженню з дітьми є:

- запровадження порядку дій, спрямованих на унеможливлення насильства та жорстокого поводження з дітьми;
- формування у працівників суб'єкта роботи з дітьми та молоддю відповідального ставлення до недопущення насильства та жорстокого поводження з дітьми;
- поширення культури нульової толерантності до насильства та жорстокого поводження з дітьми у всіх сферах діяльності;
- забезпечення оперативного інформування уповноваженого підрозділу органу Національної поліції та служби у справах дітей про випадки вчинення насильства та жорстокого поводження з дітьми.

1.4. Основні терміни:

Безпечне освітнє середовище - сукупність умов у закладі освіти, що унеможливорюють заподіяння учасникам освітнього процесу фізичної, майнової та/або моральної шкоди,

зокрема внаслідок недотримання вимог санітарних, протипожежних та/або будівельних норм і правил, законодавства щодо кібербезпеки, захисту персональних даних, безпечності та якості харчових продуктів та або надання неякісних послуг з харчування, шляхом фізичного та/або психологічного насильства, експлуатації, дискримінації за будь-якою ознакою, приниження честі, гідності, ділової репутації (зокрема шляхом булінгу (цькування), поширення неправдивих відомостей тощо), пропаганди та/або агітації, у тому числі з використанням кіберпростору, а також унеможливають вживання на території та в приміщеннях закладу освіти алкогольних напоїв, тютюнових виробів, наркотичних засобів, психотропних речовин.

Насильство - це будь-які навмисні дії однієї людини по відношенню до іншої, які порушують її конституційні права й свободи і наносять їй моральну шкоду, шкоду її фізичному чи психічному здоров'ю.

Домашнє насильство - діяння фізичного, сексуального, психологічного або економічного насильства, що вчиняються в сім'ї чи в межах місця проживання або між родичами, між колишнім чи теперішнім подружжям, або між іншими особами, які спільно проживають чи проживали однією сім'єю, але не перебувають чи не перебували у родинних відносинах чи у шлюбі між собою, незалежно від того, чи проживає або проживала особа, яка вчинила домашнє насильство, у тому самому місці, а також погрози вчинення таких діянь.

Види насильства:

- **економічне насильство** - форма домашнього насильства, що включає умисне позбавлення житла, їжі, одягу, іншого майна, коштів чи документів або можливості користуватися ними, залишення без догляду чи піклування, перешкоджання в отриманні необхідних послуг з лікування чи реабілітації, заборону працювати, примушування до праці, заборону навчатися та інші правопорушення економічного характеру;

- **психологічне насильство** - форма домашнього насильства, що включає словесні образи, погрози, у тому числі щодо третіх осіб, приниження, переслідування, залякування, інші діяння, які спрямовані на обмеження волевиявлення особи, контроль у репродуктивній сфері, якщо такі дії, або бездіяльність викликали у постраждалої особи побоювання за свою безпеку чи безпеку третіх осіб, спричинили емоційну невпевненість, нездатність захистити себе або завдали шкоди психічному здоров'ю особи;

- **сексуальне насильство** - форма домашнього насильства, що включає будь-які діяння сексуального характеру, вчинені стосовно повнолітньої особи без її згоди або стосовно дитини незалежно від її згоди, або в присутності дитини, примушування до акту сексуального характеру з третьою особою, а також інші правопорушення проти статевої свободи чи статевої недоторканості особи, у тому числі вчинені стосовно дитини або в її присутності;

- **фізичне насильство** - форма домашнього насильства, що включає ляпаси, стусани, штовхання, щипання, шмагання, кусання, а також незаконне позбавлення волі, нанесення побоїв, мордування, заподіяння тілесних ушкоджень різного ступеня тяжкості, залишення в небезпеці, ненадання допомоги особі, яка перебуває в небезпечному для життя стані, заподіяння смерті, вчинення інших правопорушень насильницького характеру.

Булінг (цькування) - психологічне, фізичне, економічне чи сексуальне насильство, тобто будь-яке умисне діяння (дія або бездіяльність), у тому числі із застосуванням засобів електронних комунікацій, яке систематично вчиняється особою стосовно дитини, з якою вони є учасниками одного колективу, або дитиною стосовно іншого учасника одного колективу та яке порушує права, свободи, законні інтереси потерпілої особи та/або перешкоджає виконанню нею визначених законодавством обов'язків.

Систематичність - вчинення насильства два і більше разів протягом року.

Посадова особа - керівник та працівники ліцею, у тому числі педагогічні працівники, медичні працівники, тренери та інші працівники, які взаємодіють з дітьми.

2.Права та обов'язки учасників освітнього процесу

2.1.Здобувані освіти мають право на:

- повагу людської гідності;
- захист під час освітнього процесу від приниження честі та гідності, будь-яких форм насильства та експлуатації, булінгу (цькування), дискримінації за будь-якою ознакою, пропаганди та агітації, що завдають шкоди здоров'ю здобувачам освіти;
- отримання соціальних та психолого-педагогічних послуг як особа, яка постраждала від насильства та жорстокого поводження з дітьми, стала свідком або вчинила насильство/або жорстоке поводження з дітьми.

2.2.Здобувані освіти зобов'язані:

- поважати гідність, права, свободи та законні інтереси всіх учасників освітнього процесу, дотримуватися етичних норм;
- відповідально та дбайливо ставитися до власного здоров'я, здоров'я оточуючих, довкілля: дотримуватися установчих документів, правил внутрішнього розпорядку;
- повідомляти адміністрацію про факти насильства та жорстокого поводження з дітьми, свідком яких вони були особисто або про які отримали достовірну інформацію від інших осіб.

2.3.Працівники, які залучаються до освітнього процесу, мають право на:

- захист професійної честі і гідності;
- захист під час освітнього процесу від будь-яких форм насильства та експлуатації, дискримінації за будь-якою ознакою, від пропаганди та агітації, що завдають шкоди здоров'ю.

2.4.зобов'язані:

- дотримуватися педагогічної етики;
- поважати гідність, права, свободи і законні інтереси всіх учасників освітнього процесу: настановленням і особистим прикладом утверджувати повагу до суспільної моралі та суспільних цінностей, зокрема правди, справедливості, патріотизму, гуманізму, толерантності, працелюбства;
- формувати у здобувачів освіти усвідомлення необхідності дотримуватися Конституції та законів України; формувати у здобувачів освіти прагнення до взаєморозуміння, миру, злагоди між усіма народами, етнічними, національними, релігійними групами: захищати здобувачів освіти під час освітнього процесу від будь-яких форм насильства, приниження честі та гідності, дискримінації за будь-якою ознакою, пропаганди та агітації, що завдають шкоди здоров'ю здобувачів освіти, запобігати вживанню ними та іншими особами на території закладів освіти алкогольних напоїв, наркотичних засобів, іншим шкідливим звичкам;
- дотримуватися установчих документів та правил внутрішнього розпорядку ліцею, виконувати свої посадові обов'язки;

- повідомляти директора про факти насильства або жорстокого поводження з дітьми, а також інших учасників освітнього процесу.

2.5. Батьки здобувачів освіти мають право на:

- захист відповідно до законодавства прав та законних інтересів здобувачів освіти;
- отримання інформації про діяльність закладу освіти, результати навчання своїх дітей (дітей, законними представниками яких вони є), результати оцінювання якості освіти в закладі освіти та його освітньої діяльності;
- подавати керівнику закладу освіти (у разі вчинення жорстокого поводження з дитиною керівником закладу освіти - засновнику закладу освіти та або уповноваженому ним органу/(особі) усні та письмові заяви (скарги, повідомлення) про випадки насильства або жорстокого поводження з дитиною, а також стосовно інших учасників освітнього процесу;
- вимагати невідкладного (протягом однієї доби з моменту надходження) реагування на такі випадки;
- отримання інформації щодо порядку та умов проходження їхньою дитиною, яка постраждала від насильства або жорстокого поводження, відповідних програм для таких осіб.

2.6. зобов'язані:

- виховувати у дітей повагу до гідності, прав, свобод і законних інтересів людини, законів та етичних норм, відповідальне ставлення до власного здоров'я, здоров'я оточуючих і довкілля;
- поважати гідність, права, свободи і законні інтереси дитини та інших учасників освітнього процесу;
- дбати про фізичне і психічне здоров'я дитини, сприяти розвитку її здібностей, формувати навички здорового способу життя;
- формувати у дитини культуру діалогу, культуру життя у взаєморозумінні, мирі та злагоді між усіма народами, етнічними, національними, релігійними групами, представниками різних політичних і релігійних поглядів та культурних традицій, різного соціального походження, сімейного та майнового стану: настановленням і особистим прикладом утверджувати повагу до суспільної моралі та суспільних цінностей, зокрема правди, справедливості, патріотизму, гуманізму, толерантності, працелюбства.

3. Запобігання та протидія насильству

3.1. Основними заходами щодо запобігання та протидії насильству та жорстокому поводженню з дітьми є:

превентивні заходи:

- затвердження Положення про запобігання та протидію насильству та жорстокому

поводженню з дітьми;

- затвердження форм первинного повідомлення про підозру на випадок насильства щодо дитини (додаток 2 до Типової програми унеможливлення насильства та жорстокого поведіння з дітьми);

- затвердження форм реєстрації внутрішнього інциденту (журналу безпеки) (додаток 3 до Типової програми унеможливлення насильства та жорстокого поведіння з дітьми) або ведення обліку внутрішніх інцидентів (повідомлень про випадки насильства та жорстокого поведіння з дитиною);

- затвердження форм анкети анонімного опитування для дітей (додаток 4 до Типової програми унеможливлення насильства та жорстокого поведіння з дітьми);

- інформування дітей, батьків або інших законних представників дитини, працівників суб'єкта роботи з дітьми та молоддю з питань унеможливлення насильства та жорстокого поведіння з дітьми;

- проведення оцінювання ризиків насильства та жорстокого поведіння з дітьми в діяльності суб'єкта роботи з дітьми та молоддю, вжиття заходів, необхідних для їх усунення або мінімізації;

- врахування ризиків насильства та жорстокого поведіння з дітьми під час прийому на роботу працівників суб'єктів роботи з дітьми та молоддю;

заходи із виявлення та реагування на випадки насильства та жорстокого поведіння з дітьми:

- організація доступних та безпечних способів повідомлення про випадки насильства та жорстокого поведіння з дитиною;

- оперативне реагування за результатами розгляду заяв (скарг, повідомлень) про випадки насильства або жорстокого поведіння з дітьми у суб'єкті роботи з дітьми та молоддю;

заходи з навчання та підвищення обізнаності унеможливлення насильства та жорстокого поведіння з дітьми:

- організація тренінгів, інших навчальних заходів для працівників закладу з дітьми та молоддю та інших фахівців, які контактують з дітьми;

- організація інформаційних сесій для дітей (пояснення прав дитини, способів захисту, контактів для звернення);

- залучення батьків, інших законних представників дитини (проведення батьківських зборів, розповсюдження інформаційних матеріалів);

заходи з моніторингу та оцінки виконання положення:

- регулярні самоперевірки (оцінка ефективності заходів, виявлення проблемних аспектів);

- збір інформації для зворотнього зв'язку (анкетування дітей, батьків, персоналу);

- аналіз інцидентів (вивчення випадків насильства для запобігання повторенню);

заходи з інформування (розміщення у доступних місцях для дітей та батьків, інших законних представників інформаційних матеріалів (плакатів, брошур із контактами служб допомоги, контактних номерів телефонів для анонімного звернення).

4. Порядок реагування працівників ліцею на виявлені факти насильства та жорстокого поводження з дітьми у закладі

4.1. Директор закладу:

- розглядає усні та письмові повідомлення протягом однієї доби з дня надходження, забезпечує функціонування механізму подання повідомлень;
- невідкладно повідомляє уповноваженому підрозділу органу Національної поліції (представнику Служби освітньої безпеки) та Службі у справах дітей у разі виявлення ознак насильства або жорстокого поводження з дитиною;
- сприяє проходженню особам, які вчинили насильство або жорстоке поводження з дитиною, стали свідками або постраждали від насильства або жорстокого поводження, відповідної програми для таких осіб;
- забезпечує проведення навчань, тренінгів, профілактичних заходів для дітей, батьків або інших законних представників дитини, працівників закладу з дітьми та молоддю з питань запобігання насильству та жорстокому поводженню з дітьми;
- визначає відповідальну особу для здійснення заходів щодо унеможливлення насильства та жорстокого поводження з дітьми, яка реєструватиме повідомлення, що надійшло, в журналі обліку (у паперовій та/або електронній формі) та забезпечуватиме його підготовку до розгляду;
- взаємодіє зі Службою у справах дітей, центром соціальних служб, закладами освіти, охорони здоров'я та іншими уповноваженими органами для оперативного реагування на випадки насильства та жорстокого поводження з дітьми.

4.2. Працівники ліцею, у разі виявлення ознак насильства або жорстокого поводження з дитиною зобов'язані:

- вжити невідкладних заходів для припинення насильства або жорстокого поводження з дитиною;
- надати, у разі потреби, домедичну допомогу, викликати бригаду екстреної (швидкої) медичної допомоги та звернутися до уповноваженого підрозділу органу Національної поліції - Служби освітньої безпеки в закладі;
- повідомити директора закладу та одного з батьків або інших законних представників дитини, яка вчинила насильство або жорстоке поводження, та дитини, яка постраждала від насильства або жорстокого поводження, про виявлення ознак насильства або жорстокого поводження з дитиною.

4.3. Батьки або інші законні представники дитини мають право отримувати інформацію щодо порядку та умов проходження їхньою дитиною, яка постраждала від насильства або жорстокого поводження, стала свідком насильства або жорстокого поводження, відповідних програм для таких осіб.

5. Механізми подання повідомлень

Комунальний заклад «Вінницький ліцей №15» забезпечує функціонування механізму подання повідомлень, який передбачає:

- інформування дітей та їх батьків або інших законних представників дитини, працівників ліцею про їх обов'язок повідомити про випадки насильства та жорстокого поводження з дітьми з наданням інформації про шляхи інформування про такі випадки;

- забезпечення функціонування різних способів отримання повідомлень про можливі випадки насильства (телефонний зв'язок, електронний лист, скринька для паперових повідомлень тощо), зокрема анонімно за бажанням особи, яка залишила повідомлення;

- уповноважена особа для здійснення заходів щодо унеможливлення насильства та жорстокого поводження з дітьми реєструє повідомлення, що надійшло, в журналі обліку (у паперовій та/або електронній формі) та забезпечує його підготовку до розгляду;

- директор ліцею розглядає повідомлення протягом однієї доби з дня його надходження;

- у разі виявлення ознак насильства або жорстокого поводження з дитиною директор ліцею невідкладно у строк, що не перевищує однієї доби, повідомляє про це батькам або іншим законним представникам дитини (крім випадків, коли батьки або інші законні представники дитини є кривдниками дитини), письмово повідомляє уповноваженому підрозділу органу Національної поліції та Службі у справах дітей, а також вживає заходів відповідно до Порядку забезпечення соціального захисту дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах.

6. Відповідальність осіб, причетних до насильства та жорстокого поводження

Особи, які вчинили насильство та/або жорстокість по відношенню до здобувачів освіти притягуються до відповідальності, згідно з чинним законодавством.

Неповідомлення директором ліцею уповноваженим підрозділам органів Національної поліції України про випадки насильства та жорстокого поводження з дітьми тягне за собою відповідальність згідно з чинним законодавством.

7. Прикінцеві положення

Положення про запобігання і протидію насильству та жорстокому поводженню з дітьми комунального закладу «Вінницький ліцей №15» затверджується наказом керівника закладу освіти з урахуванням Типової програми і є **ОБОВ'ЯЗКОВИМ** до виконання усіма учасниками освітнього процесу.

Учасники освітнього процесу мають бути ознайомлені з Положенням про запобігання і протидію насильству та жорстокому поводженню з дітьми в ліцеї.